

SSC Weekly Focus

บทความวิเคราะห์สถานการณ์ยุทธศาสตร์และความมั่นคงของประเทศไทยสัปดาห์

ฉบับที่ ๔ / ๕๖ | ๕ - ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

แนวคิดในการดำเนินนโยบายของรัฐบาลอเมริกัน

การเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาได้รับความสนใจจากนานาประเทศ เนื่องจากสหรัฐฯ เป็นประเทศอภิมหาอำนาจที่มีอิทธิพลต่อสถานการณ์แวดล้อมของโลกในทุกมิติ สำหรับด้านนโยบายต่างประเทศและความมั่นคง สหรัฐฯ มีการวางยุทธศาสตร์หลัก (Grand Strategy) ที่ไม่เปลี่ยนแปลง คือ การรักษาผลประโยชน์ของชาติ (National Interests) แต่มีวิถีดำเนินงานหรือกลไกทางยุทธศาสตร์ (ways) ที่แตกต่างกันตามอุดมการณ์และลักษณะของพรรค

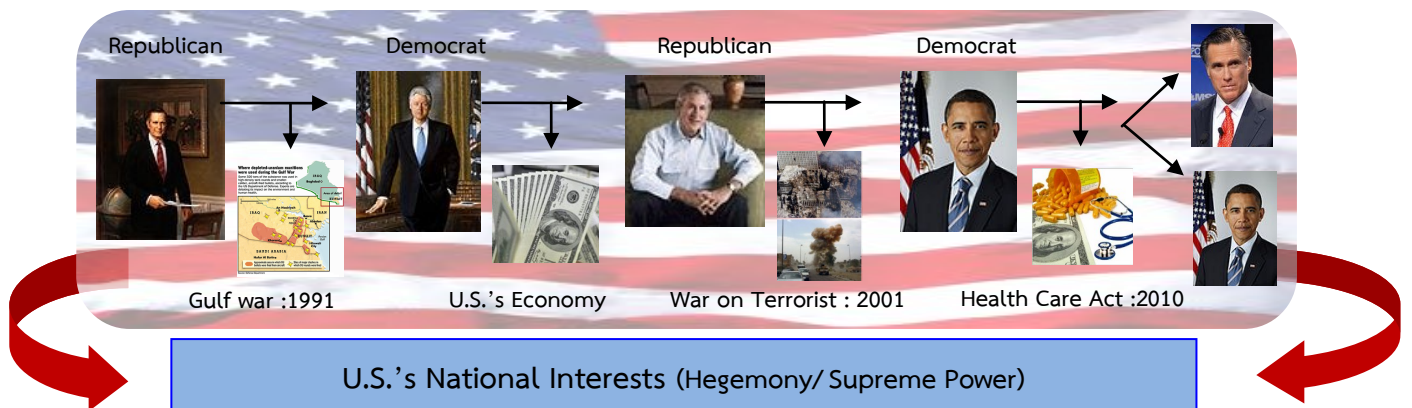
อุดมการณ์ของ ๒ พรรคการเมืองใหญ่

พรรคการเมืองของสหรัฐฯ เป็นแบบ ๒ พรรคใหญ่ที่มีอุดมการณ์ต่างกัน คือ พรรคเดโมแครต (Democrat) ที่มีอุดมการณ์เสรีนิยม และพรรครีพับลิกัน (Republican) ที่เป็นอนุรักษนิยม ทั้งนี้ความแตกต่างทางอุดมการณ์ การมองโลก แนวความคิด ย่อมส่งผลต่อการกำหนดวิธิดำเนินงานหรือกลไกทางยุทธศาสตร์ (ways) ที่แตกต่างกันค่อนข้างชัดเจนด้วย อย่างไรก็ตาม ทั้ง ๒ พรรคต่างมียุทธศาสตร์หลัก (Grand Strategy) ร่วมกันคือ การรักษาผลประโยชน์ของชาติ (National Interests) เป็นสำคัญ ด้วยการใช้อำนาจของชาติในทุกมิติ อาทิ แสยอนาภาพทางการทหาร การค้า และระบบเศรษฐกิจ เป็นต้น ซึ่งสำนักคิด (School of thought) ที่มีอิทธิพลต่อฐานความคิดของพรรคการเมืองสหรัฐฯ มี ๔ สำนักคิดคือ **Jacksonian** ที่มุ่งเน้นการใช้อำนาจเข้าควบคุม มีความเป็นรัฐนิยม ซึ่งความคิดดังกล่าวมักเข้ามามีอิทธิพลในด้านการทหารและกระทรวงกลาโหม **Jeffersonian** ที่มุ่งเน้นการกระจายสันติภาพ การลดขนาดกองทัพ และหน่วยสืบราชการลับต่างๆ และให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจ **Hamiltonians** มุ่งเน้นเรื่องการพัฒนา ระบบการค้าโลก ระบบเศรษฐกิจ ซึ่งสิ่งที่เห็นได้ชัดจากแนวคิดดังกล่าว คือ WTO, FTA และ IMF เป็นต้น และ **Wilsonian** มุ่งเน้นการบังคับใช้กฎหมาย การดำเนินงานร่วมกับองค์กรต่างๆ การกระจายระบอบประชาธิปไตย และสิทธิมนุษยชน

พรรครีพับลิกัน มีแนวความคิดแบบอนุรักษนิยมใหม่ (Neo-

Conservative) ซึ่งได้รับอิทธิพลทางแนวคิดส่วนใหญ่จากสำนักคิด Jacksonian และ Wilsonian ที่ให้ความสำคัญต่อการแทรกแซง ใช้อิทธิพล และความแข็งแกร่ง และคำนึงถึงความมั่นคงของประเทศเป็นหลัก รวมทั้งการให้หลักเกณฑ์ประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชนเข้ามาดำเนินการจัดระเบียบประเทศต่างๆ โดยพร้อมที่จะใช้กำลังทหาร และการดำเนินการฝ่ายเดียวหากจำเป็น เพื่อมุ่งให้สหรัฐฯ อยู่ในฐานะ **Supreme Power** เห็นได้ชัดเจนจากการประกาศสงครามต่อต้านการก่อการร้ายของอดีตประธานาธิบดี จอร์จ ดับเบิลยู บุช (ค.ศ.๒๐๐๑-๒๐๐๙) หลังกรณี ๙๑๑ หรือที่รู้จักในนาม “Bush’s Doctrine” โดยเน้นหลักการชิงโจมตีสู่ (pre-emptive) ความเป็นมหาอำนาจหนึ่งเดียว (Unilateralism) และการครอบงำ (Hegemony) อันนำไปสู่การทำสงครามกับอิรักและอัฟกานิสถาน

ทั้งนี้ จากการแสดงวิสัยทัศน์ในด้านนโยบายการต่างประเทศ และความมั่นคง นายมิตต์ รอมนีย์ ได้เสนอนโยบายการคว่ำบาตรอิหร่านให้หนักขึ้น การประกาศให้จีนเป็น “currency manipulator” หรือนักปั่นเงินตรา การสนับสนุนให้เพิ่มทหารอเมริกันในเอเชีย-แปซิฟิก เพื่อสกัดเงินที่อาจรุกรานเพื่อนบ้าน และเห็นว่ารัสเซียเป็นศัตรูอันดับหนึ่งด้านภูมิศาสตร์การเมืองของสหรัฐฯ โดยนโยบายมีลักษณะแข็งแกร่งไม่ต่างจากอดีตประธานาธิบดีบุช ซึ่งมีแนวโน้มว่าอาจนำไปสู่ความขัดแย้งกับประเทศที่สหรัฐฯ มองว่าเป็นศัตรู อาทิ อิหร่าน รัสเซีย จีน และเกาหลีเหนือ รวมถึงประเทศที่สหรัฐฯ ต้องการเข้าไปจัดระเบียบ อาทิ ซีเรีย ลิเบีย เป็นต้น

พรรคเดโมแครต (Democrat) มีแนวคิดแบบเสรีนิยมใหม่ (Neo-Liberal) ซึ่งได้รับอิทธิพลทางแนวคิดส่วนใหญ่จากสำนักคิด Jeffersonian และ Hamiltonian โดยเชื่อในแนวคิดแบบประชาธิปไตยสังคมนิยมที่รัฐสามารถเข้ามาก้าวล้ำสิทธิเสรีภาพของเอกชนได้ในกิจการที่เกี่ยวกับสาธารณะ การวางมาตรการควบคุมด้านเศรษฐกิจและแรงงาน รวมทั้งรัฐบาลต้องสงเคราะห์ประชาชน อาทิ ระบบประกันสุขภาพ การจ่ายเงินทดแทนแรงงาน ความเป็นธรรมเรื่องภาษี เป็นต้น เห็นได้จากอดีตประธานาธิบดีบิล คลินตัน (ค.ศ. ๑๙๙๒-๒๐๐๑) ที่เน้นการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจ และสมัยประธานาธิบดีโอบามาที่ใช้ระบบประกันสุขภาพ สนับสนุนนโยบายสวัสดิการสังคมและระบบเก็บภาษีที่ให้ความสำคัญเป็นธรรมแก่ชนชั้นกลางและผู้เกษียณอายุ รวมทั้งการดำเนินนโยบายการทหารที่มีการตัดลดงบประมาณ และการถอนทหารออกจากอิรัก เป็นต้น

นโยบายต่างประเทศและความมั่นคงที่ส่งผลต่อไทยและอาเซียน

การรู้แนวความคิดของทั้ง ๒ พรรคดังกล่าว ทำให้สามารถคาดการณ์ผลกระทบต่อไทยและอาเซียนได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทยที่มีภูมิรัฐศาสตร์ที่เชื่อมโยงกับพื้นที่ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงที่สหรัฐฯ ให้ความสำคัญ อาทิ ช่องแคบมะละกา ทะเลจีนใต้ อย่างไรก็ตาม ยุทธศาสตร์หลัก (Grand Strategy) ของสหรัฐฯ ด้านต่างประเทศและความมั่นคงต่อไทยและภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกจะไม่เปลี่ยนแปลง

ยุทธศาสตร์หลัก (Grand Strategy)	พรรค / วิธีการ	แนวโน้มผลต่อไทยและอาเซียน
<p>การหวนคืนเอเชีย (U.S.-Rebalancing Power in Asia Pacific) เพื่อสกัดกั้นการขยายอิทธิพลของจีน เห็นได้จากการวางกำลังทหารเพิ่มขึ้นในเอเชียเป็น ๖๐/๔๐ และการเดินทางเยือนประเทศยุทธศาสตร์ในอาเซียน</p> <p>การกระชับความสัมพันธ์กับไทย เพื่อให้ไทยเป็นพันธมิตรหลัก และเป็นประตูสู่อาเซียน ซึ่งที่ผ่านมาพบว่าการพบปะระหว่างผู้นำระดับสูงของกระทรวงกลาโหมและกองทัพเพิ่มมากขึ้น โดยวันที่ ๑๕ พ.ย.๕๕ นายลีออน เพเนตตา (Leon Panetta) รมว.กท.สหรัฐฯ จะมาเยือนไทย นอกจากนี้ สหรัฐฯ ยังให้การสนับสนุนทุนการศึกษา (IMET: International Military Education and Training) การฝึก Cobra Gold การช่วยเหลือด้าน HADR</p> <p>การแสวงหาพันธมิตรใหม่ในภูมิภาค อาทิ พม่า ลิงคโปร และอินโดนีเซีย เป็นต้น ทั้งนี้ สหรัฐฯ ได้เชิญพม่าเข้าร่วมการฝึก Cobra Gold โดยไทยเป็นประเทศหลักเจรจากับสหรัฐฯ เพื่อให้พม่าเข้าร่วมสังเกตการณ์การฝึกฯ ครั้งที่ ๓๒ (ม.ค.-ก.พ.๕๖) ซึ่งแต่เดิมพม่าถูกมองเป็นเป้าหมายของการรุกราน มากกว่าที่จะเป็น “ผู้มีส่วนร่วม” จึงนับเป็นครั้งแรกหลังจากสหรัฐฯ ตัดความสัมพันธ์ทางทหารกับพม่าภายหลังการปราบปรามกลุ่มผู้ประท้วงเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยในพม่าอย่างรุนแรง (ค.ศ. ๑๙๘๘) จึงถือเป็นการสร้างประวัติศาสตร์หน้าใหม่ให้การซ่อมบร้อมระหว่างประเทศที่ไทยมีบทบาทสำคัญ</p>	<p>-รีพับลิกัน-</p> <ul style="list-style-type: none"> ➢ กลไกทวิภาคี ➢ ใช้ความแข็งแกร่งในการดำเนินงาน <p>-เดโมแครต-</p> <ul style="list-style-type: none"> ➢ กลไกพหุภาคี ➢ ประธานาธิบดีของเอเชียแปซิฟิก 	<ul style="list-style-type: none"> ➢ ไทยมีความสำคัญเพิ่มขึ้นในสายตาสหรัฐฯ มีการกระชับความสัมพันธ์ทางทหารมากขึ้น ➢ การเจรจาทวิภาคีต่อเนื่องกับไทยในกรอบ FTA ต่อจากสมัยอดีตประธานาธิบดีบุช ➢ โลกอาจมีความรุนแรงมากขึ้น ➢ กรณีที่ต้องเกิดการเลือกข้าง (Worst case scenario) ไทยอาจวางตัวลำบากมากขึ้น ทั้งในเรื่องเงิน และประเทศมุสลิม <ul style="list-style-type: none"> ➢ ไทยถูกลดความสำคัญลง เนื่องจากจะให้ความสนใจรอบพหุภาคีและอาเซียนมากขึ้นผ่านกลไกพหุภาคี อาทิ TPP (Trans-Pacific Partnership) และเขตความร่วมมือทางทหารของกองทัพสหรัฐฯ โดยไทยอยู่ใน PACOM (Pacific Command) ➢ มีความต่อเนื่องในการดำเนินงานที่ไม่ต่างจาก ๔ ปีที่ผ่านมา

ทั้งนี้ ไทยควรต้องดำเนินนโยบายต่างประเทศที่มีความเป็นอิสระและรอบด้านมากขึ้น เช่น เมื่อครั้งอดีตประธานาธิบดีบุช ประกาศสงครามต่อต้านการก่อการร้าย ซึ่งไทยเป็นพันธมิตรทางสนธิสัญญาประเทศเดียวในเอเชีย-แปซิฟิก (ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ออสเตรเลีย ฟิลิปปินส์ และไทย) ที่ไม่ได้ประกาศเข้าร่วมสงครามอิรักและอัฟกานิสถาน แต่หลังสงครามสิ้นสุดลง ไทยได้ส่งกองร้อยทหารช่างเฉพาะกิจที่ ๙๗๕ ไปอัฟกานิสถาน และกองกำลังเฉพาะกิจ ๙๗๖ ปฏิบัติการเพื่อมนุษยธรรมในอิรักตามมติคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติที่ ๑๔๘๓ ซึ่งทำให้ของไทยในครั้งนั้นเป็นการแสดงออกถึงจุดยืนและสร้างขอบเขตการสนับสนุนปฏิบัติการของไทย รวมทั้งเป็นการรักษาดุลอำนาจของประเทศ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติเป็นสำคัญ เนื่องจากการประกาศเข้าร่วมกับสหรัฐฯ และพันธมิตรอาจกระทบต่อสถานการณ์ความรุนแรงของปัญหาภาคใต้ซึ่งประชากรส่วนใหญ่เป็นมุสลิมได้ แต่ทั้งนี้ไทยและอาเซียนยังแสดงออกถึงจุดยืนตามกรอบของสหประชาชาติในการดำเนินการป้องกันปราบปรามการก่อการร้าย

อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะใครจะเป็นประธานาธิบดีคนที่ ๔๕ ก็ตาม ไทยควรรักษาจุดยืนเดิมในการรักษาผลประโยชน์ของชาติเป็นสำคัญ โดยเฉพาะนโยบายความมั่นคงภายในและความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในกรอบ ASEAN Community ที่สำคัญไทยจำเป็นต้องเพิ่มความระมัดระวังในการกำหนดนโยบายต่างประเทศที่เกี่ยวกับตะวันออกกลางและจีนในทุกมิติ...